

būtent jai skiriama atlikti tą misiją kurią panašiose situacijose atlikdavo motina ar senelė t. y. dainuoti dainas sekti pasakas žadinti didingos ir paslaptingos praeities ilgesį kelti žmogaus žvilgsnį nuo žemės. Jeigu vadovautumės gyvenimo logika galėtume net daryti išvadą kūrinyje tai nesakoma kad ne kas kitas o būtent Višvilienė pasėjo neramią romantiko idealisto sėklą Vincuko sieloje ir pasėjo ją taip kad paskui pati nebegalėjo sustabdyti jos augimo ir numatyti kur pasuks sūnaus likimas. Kažin ar ne tokią pat sėklą Krėvės sieloje bus pasėjusios motina ir senelė. Juk ne atsitiktinai rašytojas pakartotinai leisdamas *Dainavos šalies senų žmonių padavimus* užrašė dedikaciją „Mano motinai Rožei svajoti ir tėvynę mylėti mane išmokiusiai“ o pirmąjį padavimą lyg kokį emocinį knygos akordą paskyrė Marei Kindarienei. Višvilienės charakteryje susilydė ne tik šių dviejų bet ir visų Krėvės itin gerbiamų kaimo moterų dainininkių pasakorių improvizatorių paveikslai. Višvilienė legendą apie karalių Žvaigždikį pradeda eilėmis panašiomis į istorines dainas kurių Krėvė gana daug užrašė namų aplinkoje o baigia ritmine proza primenančia „Vakaro giesmę“ kurią rašytojo liudijimu jam „papasakojo“ senelė. Bet įdomiausia kad Višvilienė rašytojas „verčia“ elgtis ir reaguoti taip kaip elgėsi jo motina ir kitos kaimo moterys ji visa pasinėrusi kasdieniniuose reikaluose susirūpinusi vaikų likimu klausanti racionalaus ir praktiško vyro jaučianti tam tikrą nepatogumą dėl savo poetiškų atsivėrimų („nesijuokite tamistėlės kai aš pasakosiu“) bet kartu yra labai kūrybinga išmintinga mokanti argumentuoti savo teiginius o svarbiausia išgyvenanti ekstazę kai prabyla tautosakiniu stiliumi. Šitoks buitės ir būties kontrastas negalėjo nekristi rašytojui į akis kiekvieną kartą kai jis susidurdavo su kaimo dainininkėmis juo labiau negalėjo jo nepastebėti motinos gyvenime dieną darbai panašūs į „bobulės vargus“ bet vakare prie ratelio visu balsu prabylantis kūrybinis pradas reikalaujantis savo teisių.

Parengta pagal Alberto Zalatoriaus studiją *Vincas Krėvė*, Vilnius, 2003, p. 251-252.

Vertinimas:

Užduotis Nr. 5. Sudėkite skyrybos ženklus.

Daugelio sodiečių atminty tebėra gyvas malūno vaizdas aukšta taškanti vandens purslus turbina pavėsyje besimuistantys arkliai smalingų rąstų krūvos sakų kvapas kvapas arklių mėšlo ir prakaito miltuoti tampantys maišus darbininkai ir tarp jų besisukaliojantis Mildžius mažas putlus apskritaveidis plačiomis galifė kelnėmis su juoda liemene. Visur jo pilna su visais jis spėja pasišnekėti pamatyti ką kas atvežė ir ką išsiveža. Dirsčioja į laikrodį ragina prie rąstų triūšiančius vyrus. Šalimais stoviniuoją sūnus su gimnazistiška uniforma lieknas gerokai aukštesnis už tėvą aštrių veido bruožų nuožmumu degančiomis akimis.

Pas Mildžių yra viešėję aukšti kariškiai bei valdininkai. Ką ir šnekėti ne mūsų jis buvo žmogus pasakytų bet kuris sodietis.

Tačiau ratų išmaltas vieškelis vingiuojantis per lubinų laukus pušynėlius daubas kalvas liepų šnarėjimas bičių dūžgesys kaitroje senasis Antagalvės piliakalnis mėnesėti keliai atsako neradusi tėvynės meilė yra apdainuota Mildžiaus vyresniojo sūnaus Vygando. Aitraus ilgesio kupinos jo giesmės kaip karštymečio išdeginta žemė. Bet tuoj prapliups liūtis žemę apkurtins griaustinis balti žaibai čaižys kalveles trupins palaukių akmenis; audra išlaužys medžius ir liks drėgni nuodėguliai apdegę grebėstai sienojai iš tokių regėjimų supintos Vygando eilės.

Vygandas Mildžius buvo aukštas gunktelėjęs. Visad vilkėdavo tamsiu kostiumu. Rimtas susitelkęs buvo jo veidas atidžios gera linkinėjos akys turėjo įprotį valytis menkiausia dulkelę prilipusią prie drabužių toks jis būdavo sodiečių pirkiose arba kai stoviniuodavo galulaukėse papievėse ir kalbindavo atitrūkusius nuo darbų žmones kažko juos vis klausinėdamas. Būdavo pernelyg paslaugus atidus kitam o kartais matydamas sodiečių skurdą sukdavo akis lyg prasikaltęs. Jo balsas iš entuziastingo staiga virsdavo tyliau monotonišku kaip žmogaus kalbančio su savimi. Visi žinojo kad Vygandas yra daug kur buvęs matęs pasaulio ir tik tėviškės ilgesys jį čia atgindavo.

O ataidinti iš užmiškio armonika karo išvakarėse rašė jis dienoraštyje kurį kaimo vaikišciai aptiko ant klėties aukšto gegužės beržų žaluma ir tu per lankas atplaukiantis vasaros vėjau ir tu juodalksnyno šaltini jū